

STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY

W SPRAWIE ADAPTACJI ZAWODOWEJ I BEZPIECZEŃSTWA PRACY MŁODYCH PRACOWNIKÓW

Rada Ochrony Pracy na posiedzeniu w dniu 14 listopada 2006 r. rozpatrywała problematykę adaptacji młodych pracowników do warunków pracy ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa i higieny pracy. Szczególna sytuacja tej części populacji na rynku pracy stała się podstawą inicjatywy Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy dotyczącej organizacji w 2006 roku we wszystkich krajach UE kampanii informacyjnej pn. Europejski Tydzień bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy "MŁODZI PRACOWNICY - BEZPIECZNY START". Rada zapoznała się z informacjami na ten temat przygotowanymi przez Państwową Inspekcję pracy oraz Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy (CIOP-PIB).

W Polsce, mimo przedłużania okresu pozostawania w systemie edukacyjnym, nie pracuje i nie uczy się nadal znaczna część osób do 26 roku życia. Z badań przeprowadzonych przez CIOP-PIB, w których wzięło udział ponad 2 tysiące młodych pracowników wynika, że ok. 20% z nich podejmuje pracę poniżej swoich kwalifikacji. Niepokojąco duża jest też liczba młodych, którzy nie uzyskali w trakcie edukacji szkolnej wiedzy na temat zagrożeń zawodowych (od 30 do 60%, w zależności od rodzaju zagrożenia) i nie ukształtowali w tym okresie właściwych nawyków prozdrowotnych, a szczególnie probezpiecznych. Znaczną jest także grupa młodych pracowników, którzy nie zostali prawidłowo przeszkoleni przez pracodawcę w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy (ok. 30%).

Adaptację młodych osób do pracy zawodowej wg badań CIOP-PIB utrudniają m. innymi brak wsparcia społecznego ze strony przełożonych i współpracowników, dyskryminacja ze względu na wiek, przy jednoczesnej niepewności młodych co do własnych umiejętności, obawie przed popełnianiem błędów oraz odczuwanym w związku z tym wysokim stresem i szybko narastającym zmęczeniem.

Przeprowadzone w 2006 r. specjalne kontrole Państwowej Inspekcji Pracy dotyczące przestrzegania przepisów prawa pracy w odniesieniu do młodych pracowników (do 26 lat) wykazały nieprawidłowości u wszystkich badanych pracodawców.

W sposób dramatyczny znajduje to odzwierciedlenie w statystykach wypadków przy pracy. Wśród niemal 90 tysięcy osób, które corocznie ulegają wypadkom przy pracy, ponad 20% stanowią pracownicy młodzi, w wieku od 20 do 29 lat. Od stycznia do września 2006 roku w wypadkach śmiertelnych, ciężkich lub zbiorowych zostały poszkodowane 253 osoby do 25. roku życia (z tej liczby 25 osób zmarło, a 87 odniosło ciężkie obrażenia). Ponad 60% poszkodowanych w tych wypadkach miało staż pracy krótszy niż rok. Najczęściej jako przyczyny wypadków podawano aspekty organizacyjne oraz tzw. czynnik ludzki. W praktyce oznacza to źle przygotowane stanowiska pracy i wykonywanie pracy niezgodnie z zasadami bhp.

Analiza wyników kontroli wykazała także, że wielu młodych pracowników, w tym także podejmujących pierwszą w życiu pracę, zostało do niej dopuszczonych bez orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do pracy lub było zatrudnionych niezgodnie z takim orzeczeniem, a wielu nie odbyło instruktażu stanowiskowego i wymaganych szkoleń bhp. Prawie 25% pracodawców nie przeprowadziło oceny ryzyka zawodowego związanego z pracą młodych ludzi, a wielu pracodawców nie zastosowało środków profilaktycznych wynikających z takiej oceny.

Jedną z głównych przyczyn tego stanu jest niedostateczne kształtowanie - już od najmłodszych lat - postaw skłaniających do bezpiecznych zachowań. Rozwijanie wiedzy o możliwych zagrożeniach w najbliższym otoczeniu, szkole, domu oraz kształtowanie właściwych wobec tych zagrożeń postaw jest jednym z najskuteczniejszych sposobów zapobiegania wypadkom już w wieku szkolnym, a później w środowisku pracy i życia.

Rada Ochrony Pracy, po zapoznaniu się z przedstawionymi informacjami stwierdza, że priorytety resortu edukacji w minionych latach, nie obejmowały systemowej edukacji w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, mimo że obowiązek ten wynika z prawa (art. 2372 Kodeksu pracy) oraz dostępne są odpowiednie materiały edukacyjne, m.in. opracowane przez CIOP-PIB. Funkcjonujące obecnie programy przedmiotowe traktują tę problematykę marginalnie, a przepisy w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach nie określają działań związanych z zapewnianiem bezpieczeństwa młodzieży (ok. 6% uczniów rocznie ulega wypadkom w szkole).

Powyższe dane wskazują, że istnieje pilna potrzeba wprowadzenia systemowych rozwiązań w obszarze edukacji dotyczących bezpiecznych zachowań, w tym:

- dostosowywania systemu edukacyjnego do zmieniających się warunków na rynku pracy; zwiększenie liczby zajęć praktycznych w szkołach oraz tworzenie możliwości uczestniczenia przez młodzież w stażach zawodowych, rozwijających ich wiedzę praktyczną, a także kompetencje społeczne
- rozszerzenia zakresu edukacji zawodowej i ogólnokształcącej (na wszystkich poziomach) o zagadnienia związane z bezpieczeństwem i zdrowiem w różnych dziedzinach życia.

W związku z tym Rada Ochrony Pracy zwraca się do Ministra Pracy i Polityki Społecznej, aby w porozumieniu z ministrami nadzorującymi szkoły na wszystkich poziomach kształcenia przedstawił informację dotyczącą uwzględniania w treściach nauczania informacji o bezpieczeństwie pracy i ergonomii odpowiednich dla kierunków kształcenia zawodowego oraz o przygotowaniu nauczycieli, w szczególności przedmiotów zawodowych, do nauczania zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy.

Rada Ochrony Pracy uznaje, że poprawa bezpieczeństwa pracy młodych pracowników wymaga wsparcia, m.in. w celu:

- zwrócenia szczególnej uwagi na młodych pracowników w przepisach prawa pracy oraz przepisach regulujących kwestie organizacji nauki zawodu przez pracodawców,
- kształtowania wśród pracodawców świadomości tego, że młodzi pracownicy są grupą w szczególnym stopniu narażoną na wypadki oraz urazy i w związku z tym bezwzględnie wymagają zapewnienia bezpieczeństwa oraz prowadzenia w miejscu pracy odpowiednich szkoleń i instruktaży w zakresie bhp,
- kontynuowania kampanii informacyjnych na rzecz bezpieczeństwa pracy ludzi młodych przy wykorzystywaniu dotychczasowych doświadczeń, dalsze rozwijanie sieci podmiotów współpracujących oraz zapewnienie tej inicjatywie wsparcia zwiększającego jej zasięg i skuteczność, a w szczególności włączenie mediów publicznych w proces promowania bezpieczeństwa i ochrony zdrowia młodych pracowników,
- kontynuowania działań Państwowej Inspekcji Pracy oraz prac badawczych monitorujących specyficzną sytuację osób młodych na rynku pracy.

Rada Ochrony Pracy, uznając za niezbędną intensyfikację działań na rzecz bezpieczeństwa pracy młodych pracowników w Polsce, wnioskuje, aby problematyka ta została uwzględniona w priorytetach rządu na lata 2007-2012.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Ochrony Pracy

Poseł Stanisław Szwed

Warszawa, dnia 12 grudnia 2006 r.